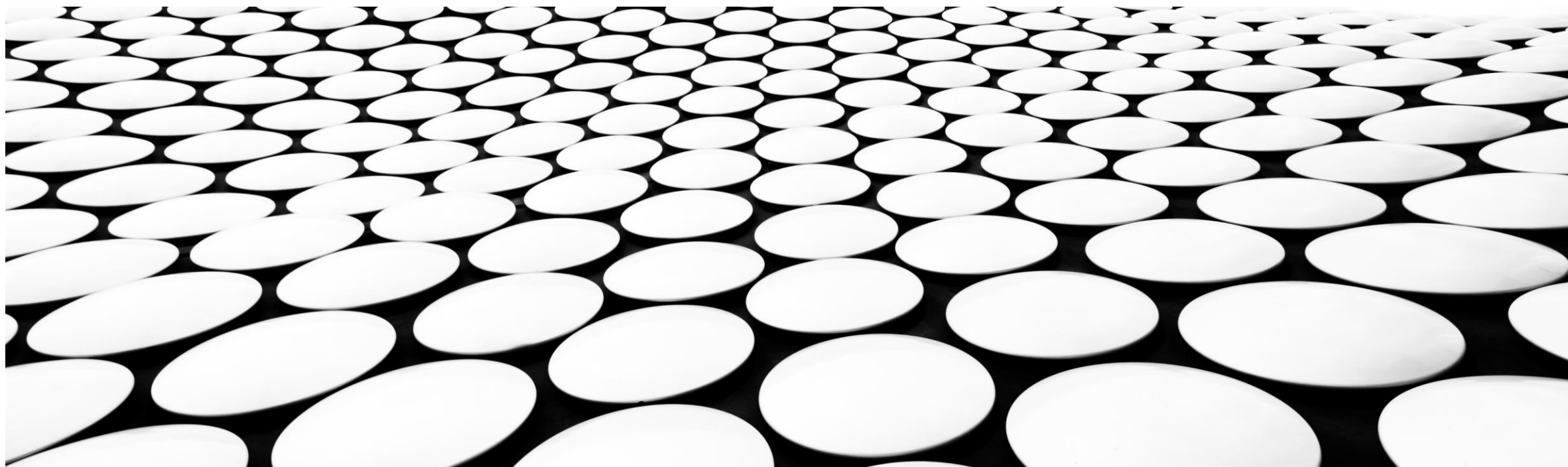

SOCJOLOGIA

EKONOMICZNA

SOCJOLOGIA EKONOMICZNA

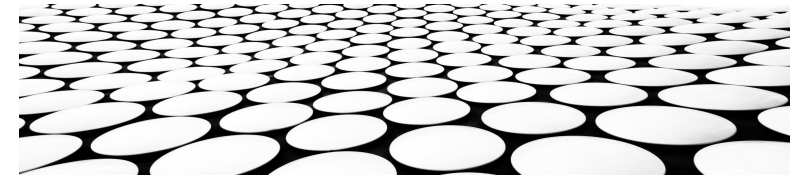
definicja, zakres badań
koncepcje człowieka w gospodarce,
od organizacji do instytucji,
rozwój społeczny a rozwój gospodarczy,
gospodarka-państwo-społeczeństwo,
stosunki pracy: konflikt-kooperacja-gra

DEFINICJA

SOCJOLOGIA EKONOMICZNA DEFINICJA

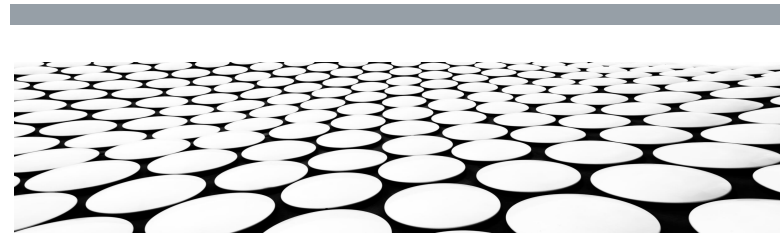

Socjologia ekonomiczna – dyscyplina naukowa, która korzysta z analiz (teorii) socjologicznych do analizy zjawisk ekonomicznych a także jak struktury ekonomiczne oddziałują na życie społeczne.

Socjologia ekonomiczna może obejmować badania nad:

1. **Człowiekiem:** kim jest człowiek, jakie ma potrzeby, motywacje, aspiracje, ideały.
2. **Kulturą ekonomiczną:** Jak wartości, normy i przekonania wpływają na zachowania gospodarcze jednostek i grup.
3. **Instytucjami:** Jak różne instytucje (np. państwo, organizacje, firmy) kształtują procesy ekonomiczne.
4. **Rynkami:** Jak interakcje społeczne wpływają na funkcjonowanie rynków i zachowania konsumenckie.
5. **Nierównościami społecznymi i ekonomicznymi:** Jak ekonomiczne różnice wpływają na struktury społeczne i odwrotnie.

Socjologia ekonomiczna stara się zrozumieć, że gospodarka nie funkcjonuje w próżni, lecz w kontekście społecznym, co pozwala lepiej wyjaśnić zjawiska ekonomiczne i ich skutki.

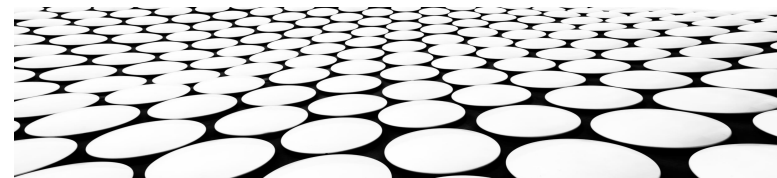

Gdyby tylko nie ten związek zawodowy?

Czy i dlaczego związek zawodowy jest potrzebny w firmie Wellington Associates?

Związek zawodowy?

Czy i dlaczego związek zawodowy jest potrzebny / niepotrzebny w firmie Wellington Associates?

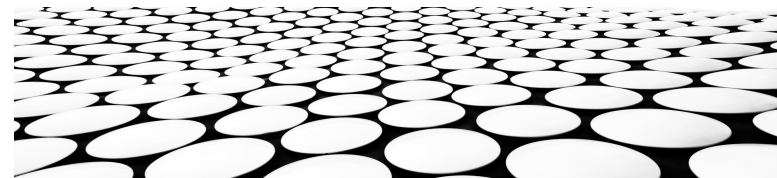
Wellington Associates jest dobrze prosperującą firmą analityczną. Ma 200 pracowników i około tysiąca zadowolonych klientów. Pracownikom oferuje elastyczny czas pracy, opiekę socjalną i konkurencyjne zarobki.

To, czy wszyscy są z tego zadowoleni, okaże się w dniu referendum, w którym prawdopodobnie dojdzie do powołania organizacji związkowej. Czy nowoczesna firma lat 90. tak samo wykorzystuje ludzi, jak jakaś huta?

Jaki powinien być następny krok zarządu firmy WA?

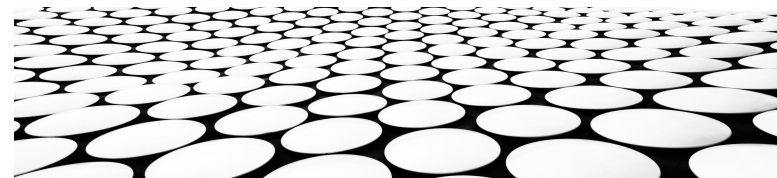
1. Jak pracownicy oceniają jakość pracy w firmie WA?
2. Jak pracownicy oceniają ofertę socjalną firmy WA?
3. Jakie są przesłanki prowadzące do planu utworzenia związku zawodowego w firmie WA?
4. Co może wnieść nowego związek zawodowy, jaką wartość dla pracowników firmy Wellington Associates?
5. Co może wnieść nowego związek zawodowy, jaką wartość dla zarządu i dla właścicieli firmy Wellington Associates?
6. Jakie zagrożenia do firmy WA może generować istnienie związku zawodowego?
7. Jaki jest potencjalny wynik referendum w sprawie powołanie ZZ w firmie WA? Dlaczego?

Związek zawodowy?

Pytanie	Odpowiedź	Dowód (analiza treści/wywiad)
Jak pracownicy oceniają jakość pracy w firmie WA?		

Związek zawodowy?

Czy i dlaczego związek zawodowy jest potrzebny / niepotrzebny w firmie Wellington Associates?

WNIOSKI	REKOMENDACJE

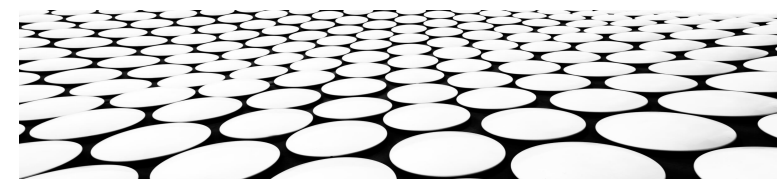

KONCEPCJE CZŁOWIEKA

KONCEPCJE CZŁOWIEKA W GOSPODARCE

Indywidualizm metodologiczny – stanowisko (założenie) zakładające, że można opisać i wyjaśnić świat społeczny (a następnie ekonomiczny) przez redukcję (uproszczenie) jego złożoności do analizy jednostki (pojedynczego człowieka).

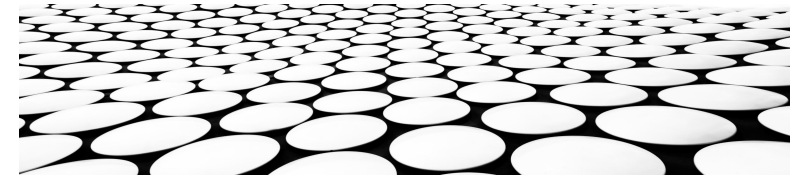
Holizm metodologiczny – stanowisko zakładające, że nie da się prawidłowo opisać zachowań jednostki bez uwzględnienia całości (kontekstu), jakim jest grupa społeczna, wspólnota, naród itd.

Człowiek ekonomiczny (*homo oeconomicus*) – stanowisko zakładające, że człowiek działa przede wszystkim we własnym interesie, potrafi chłodno kalkulować i dbać o jego maksymalizację.

Człowiek socjologiczny (*homo sociologicus*) – poczucie wspólnoty, dobra wspólnego, odwołanie się raczej do wspólnych wartości a nie tyle do indywidualnych interesów, fenomen przywództwa.

Człowiek sowiecki (*homo sovieticus*) – zależność od państwa, zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego, konsumpcjonizm, brak inicjatywy, niechęć do podejmowania ryzyka i działania na własną rękę, mentalność kolektywistyczna, uległość na wszelkie manipulacje.

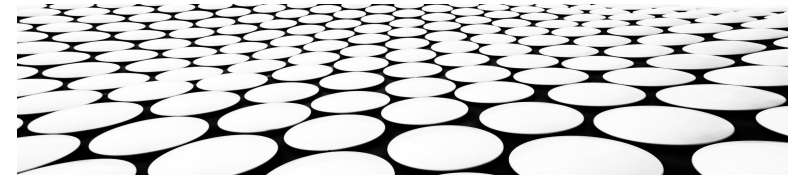
KONCEPCJE CZŁOWIEKA W GOSPODARCE

Człowiek społeczno-ekonomiczny (zakorzeniony instytucjonalnie) – potrzeba syntezy

- Ekonomia zajmuje się tym, jak ludzie dokonują wolnych i racjonalnych wyborów (*homo oeconomicus*), a socjologia brakiem możliwości dokonywania wyborów przez ludzi (*homo sociologicus*) – uwarunkowania kulturowe, instytucjonalne [Dusenberry].
- **Reguły / wzory instytucjonalne** – decyzje człowieka są determinowane poprzez przynależność do otoczenia społecznego, instytucjonalnego, kulturowego.
- **Wybory indywidualne** – decyzje są podejmowane w oparciu o posiadaną informację oraz aspiracje człowieka.
- **Modele mentalne** – decyzje są podejmowane w oparciu o ocenę, interpretację otoczenia w relacji do indywidualnych wyobrażeń, oczekiwań, priorytetów, sposobów myślenia i analizy.
- **Ekonomiczne zachowania jednostki** – decyzje wynikające z realnych działań i doświadczeń człowieka w gospodarce.

KONCEPCJE CZŁOWIEKA W GOSPODARCE

Cogito ergo sum (Kartezjusz)

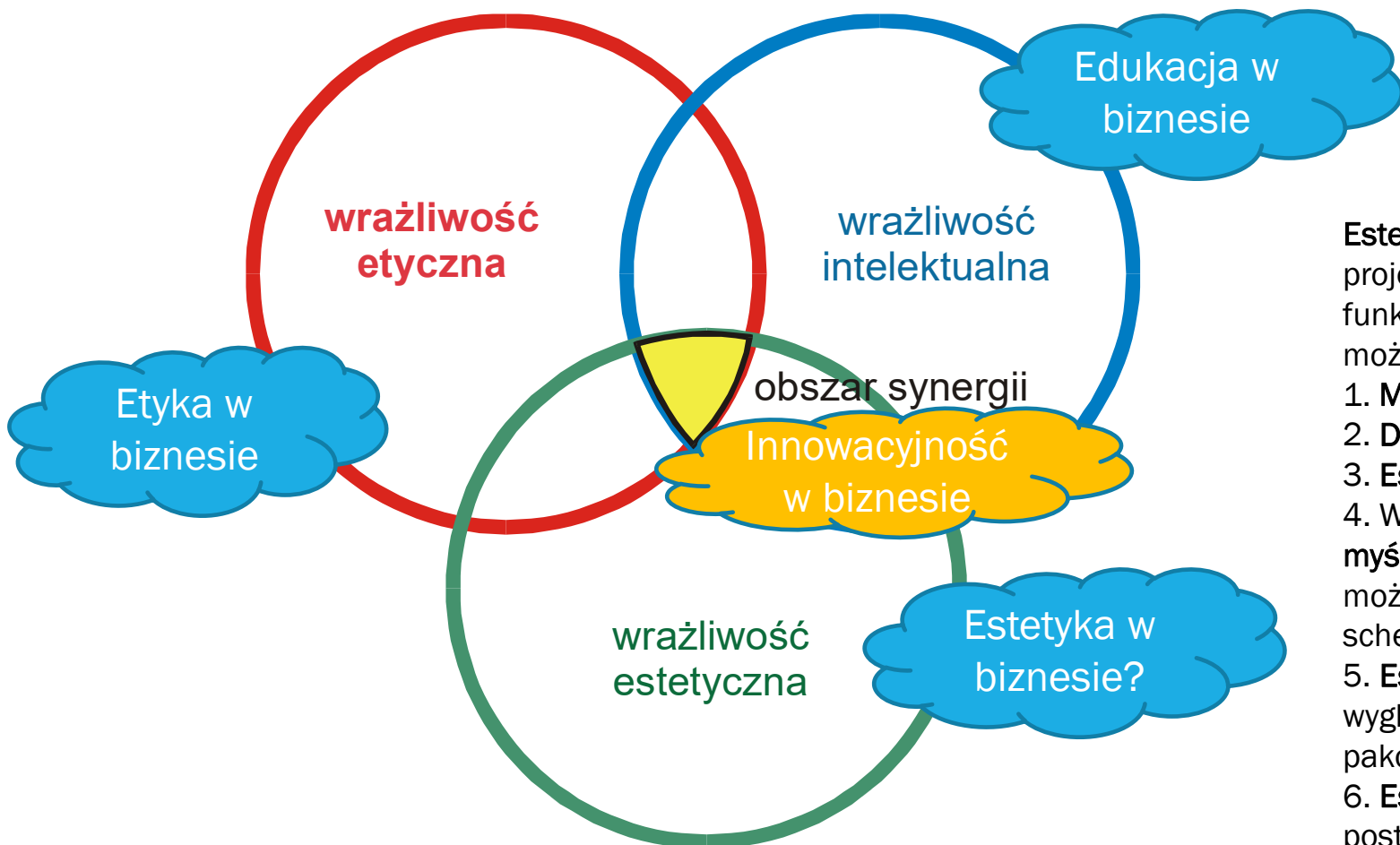
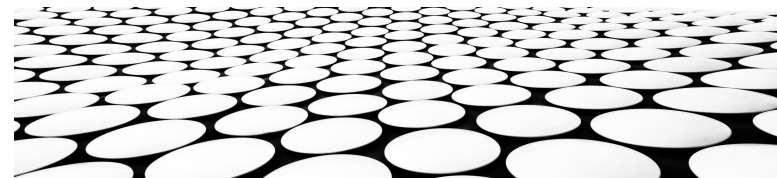
*Człowiek jest trzcina najslabszą w przyrodzie, ale trzcina myślącą. Nieco mgły, kropla wody starczy, by go zabić. Lecz niechby był zgnieciony przez wszechświat cały, to jeszcze byłby szlachetniejszy od tego, co go zabija: gdyż on wie, że umiera. **Cała tedy godność nasza leży w myśli.***
Pascal

Człowiek wartości (*homo valuesus*) - refleksja natury antropologicznej implikująca ostatecznie problematykę aksjologiczną w wymiarze etycznym czy szerzej kulturowym.

Specyficznie ludzka wrażliwość na dobro, piękno i prawdę determinuje konieczność poszukiwania ponadprzeciętnej wartości organizacji na miarę człowieka w specyficznie ludzkim świecie wartości, etyki, sztuki, filozofii, kultury.

Człowiek uczestnicząc w procesie kształtowania ponadprzeciętnej wartości organizacji, powinien przede wszystkim myśleć twórczo (**wrażliwość intelektualna**), dostrzegać sens zarówno swojego życia, jak też swojej pracy i przedsiębiorczości (**wrażliwość etyczna**), oraz być otwartym na jej piękno (**wrażliwość estetyczna**).

KONCEPCJE CZŁOWIEKA W GOSPODARCE

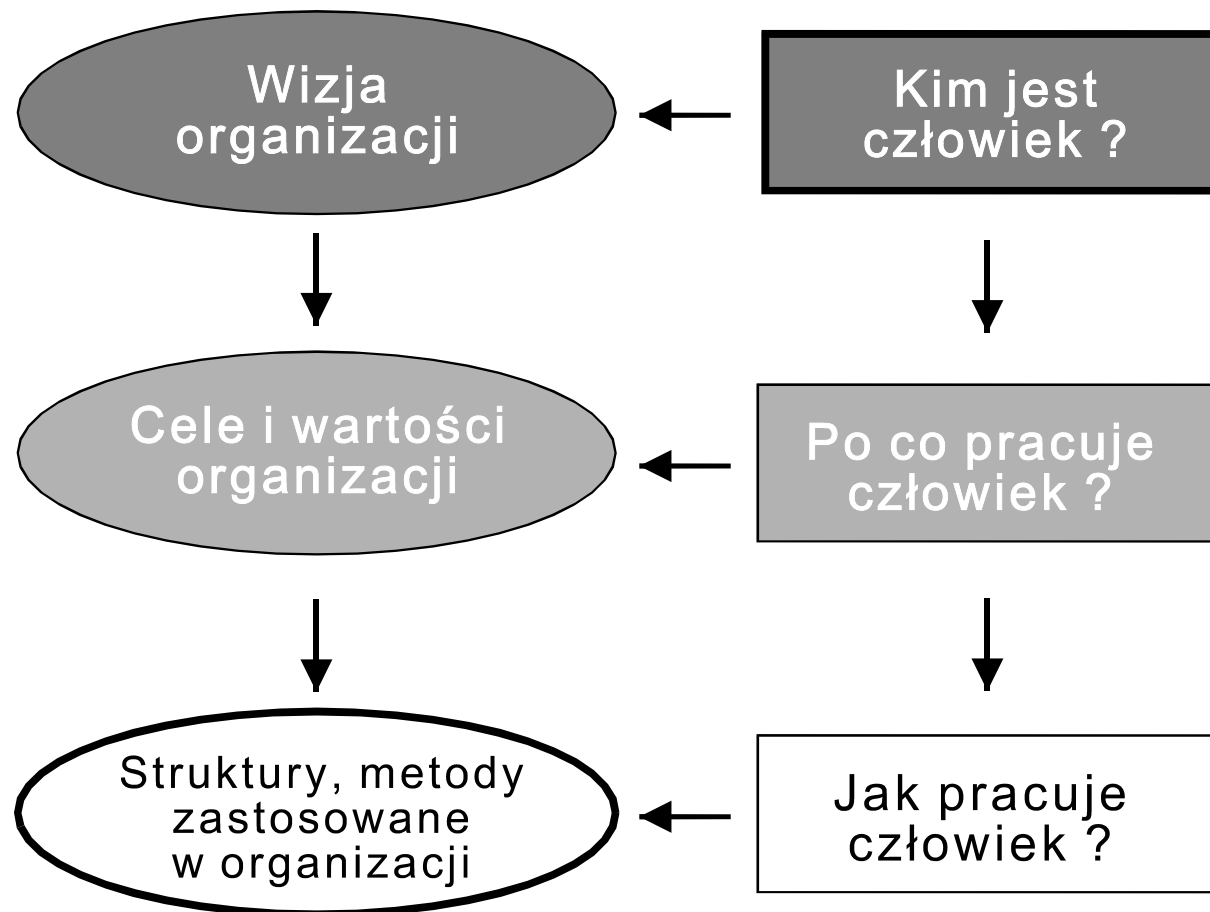
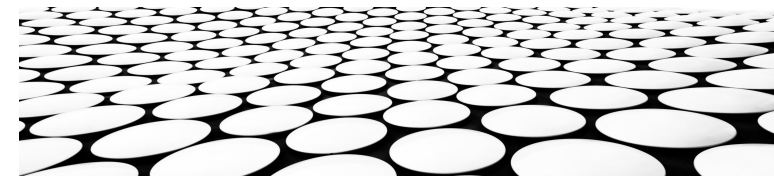

Estetyka w biznesie odnosi się do wartości, jakie wygląd, projektowanie i ogólne doznania wizualne mają w kontekście funkcjonowania organizacji. Wrażliwość na piękno w biznesie może wpływać na różne aspekty, takie jak:

1. **Marka i wizerunek**
2. **Doświadczenie estetyczne klienta**
3. **Estetyka przestrzeni biurowej** – kwestia wydajności
4. Wrażliwość na piękno może stymulować **innowacyjne myślenie**. Estetyka w projektowaniu produktów czy usług może inspirować pracowników do myślenia poza utartymi schematami.
5. **Estetyka zrównoważonego rozwoju** obejmuje nie tylko wygląd produktów, ale także sposób ich produkcji i pakowania.
6. **Estetyka w marketingu** wpływa na to, jak konsumenci postrzegają produkt lub usługę. (Chat GPT)

Obszary kształtowania się synergii potencjału ludzkiego w perspektywie potrzeb organizacyjnych wyższego rzędu. Źródło: *Opr. własne*

KONCEPCJE CZŁOWIEKA W GOSPODARCE

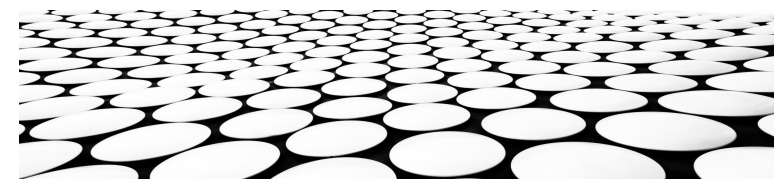

Wymiar antropologiczny

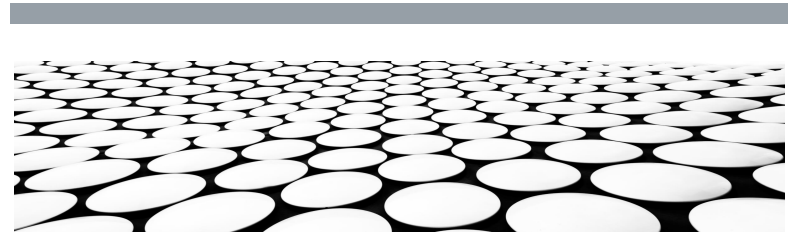
Wymiar aksjologiczny

Wymiar metod zarządzania

KONCEPCJE CZŁOWIEKA W GOSPODARCE

Teoria X	Teoria Y	Teoria Z
<p>Opracowana przez Douglasa McGregora, zakłada, że:</p> <p>Ludzie są z natury leniwi i niechętni do pracy. Wymagają nadzoru i kontroli. Unikają odpowiedzialności i dążą do unikania pracy.</p> <p>W związku z tym menedżerowie stosują autokratyczny styl zarządzania oparty na braku zaufania, skupiając się na nadzorze, kontroli i karach.</p>	<p>Autorstwa McGregora, zakłada, że:</p> <p>Pracownicy są zmotywowani i chętni do pracy. Dążą do samorealizacji i przyjmują odpowiedzialność. Kreatywność i współpraca są naturalnymi cechami ludzi.</p> <p>Menedżerowie w tym modelu stosują bardziej demokratyczny styl, oparty na zaufaniu, delegowaniu zadań i umożliwianiu pracownikom rozwoju. Stosuje się raczej nagrody, awanse, premie itd.</p>	<p>William Ouchi, łączy elementy teorii Y i japońskiego stylu zarządzania opartego o wartości Wschodu.</p> <p>Długoterminowe zatrudnienie i lojalność pracowników.</p> <p>Współpraca i zespołowe podejście do rozwiązywania problemów.</p> <p>Silny nacisk na tradycyjną kulturę organizacyjną i wspólne wartości.</p> <p>Teoria Z promuje stabilność zatrudnienia oraz uczestnictwo pracowników w podejmowaniu decyzji, co zwiększa ich zaangażowanie i satysfakcję.</p>

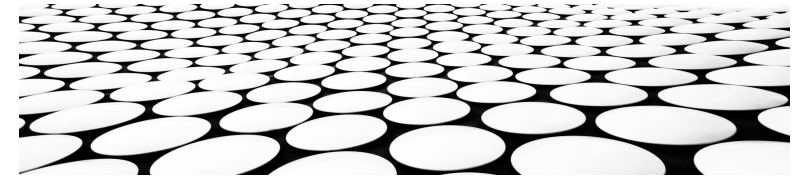
Gdyby tylko nie te zasady, wartości, normy moralne....,

Komu jest potrzebna etyka w biznesie? No właśnie, komu? I po co?

Komu jest potrzebna etyka w biznesie?

Czy właściciel firmy powinien się przejmować opiniami na temat jego życia prywatnego?

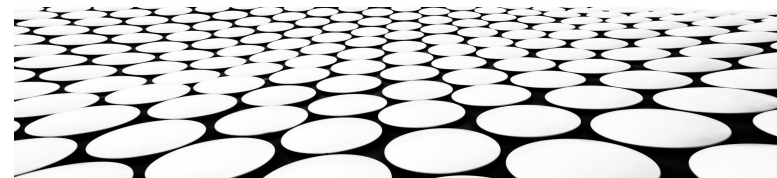
John Ryan przekształcił małomiasteczkową firmę kosmetyczną w potęgę w skali ogólnokrajowej, doprowadzając do zadowolenia pracowników i przynosząc bogactwo akcjonariuszom.

Czy naprawdę ma znaczenie to, że zdradza żonę?

Czy rada nadzorcza Glamor-a-Go-Go powinna podjąć jakieś działania w sprawie Joe Ryana? Jeśli tak, to jakie?

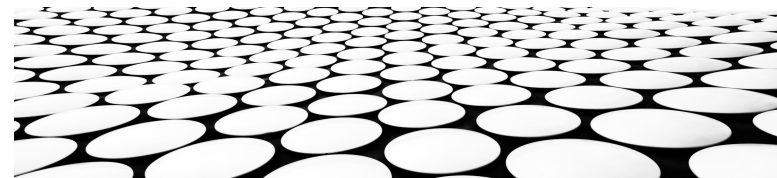
1. Jakie wartości są istotne dla firmy Glamor-a-Go-Go?
2. Jaką rolę pełni w firmie John Ryan? Czy osiągnął sukces zawodowy?
3. Jak jest oceniany przez Radę Nadzorczą i pracowników?
4. Jakie zarzuty są stawiane John Ryanowi? Czy istnieją jakieś dowody, czy są to tylko pomówienia?
5. Dlaczego temat dotyczący życia prywatnego Johna Ryana został upubliczniony? Przez kogo? W jakim celu?
6. Jakie potencjalne zagrożenia wynikają z zaistniałej sytuacji dla firmy?
7. Czy istnieje przez Radę Nadzorczą świadomość realnych zagrożeń dla firmy?

Komu jest potrzebna etyka w biznesie?

Pytanie	Odpowiedź	Dowód (analiza treści)
Jaką rolę pełni w firmie John Ryan?		

Jak uniknąć nieporozumień w projekcie?

***Czy rada nadzorcza Glamor-a-Go-Go powinna podjąć jakieś działania w sprawie Joe Ryana?
Jeśli tak, to jakie?***

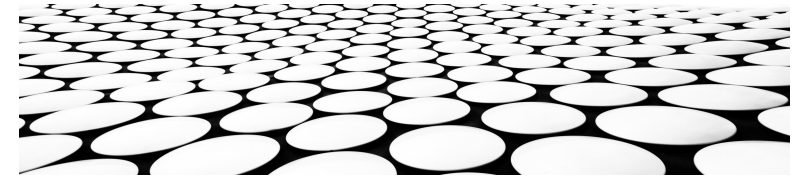
WNIOSKI	REKOMENDACJE

OD ORGANIZACJI DO INSTYTUCJI

OD ORGANIZACJI DO INSTYTUCJI

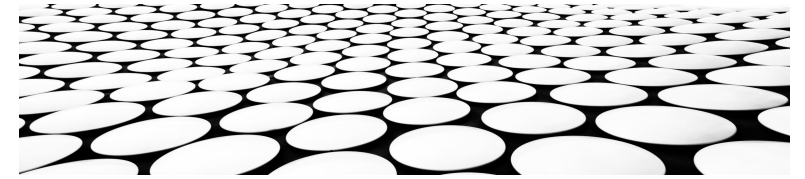

Honor urzędnika „[...] polega na umiejętności, by w sytuacji, gdy wbrew jego zdaniu, nadrzędna wobec niego władza obstaje przy poleceniu, które wydaje mu się niesłuszne, wykonać je na odpowiedzialność wydającego to pozwolenie w sposób sumienny i dokładny, tak, jak gdyby odpowiadało ono własnemu przekonaniu urzędnika; bez tej w najgłębszym sensie moralnej dyscypliny i zdolności urzędnika do zaparcia się samego siebie rozpadłby się cały aparat.

Max Weber

Model biurokracji

OD ORGANIZACJI DO INSTYTUCJI

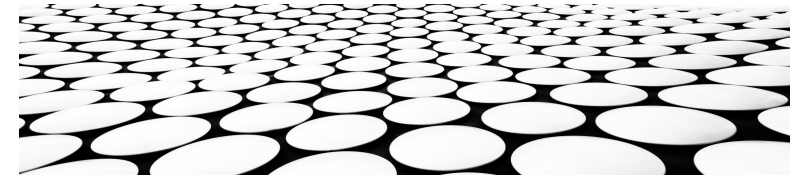

Wspólnota – powstała w sposób naturalny zbiorowość społeczna oparta na silnych więzach emocjonalnych, małym podziale pracy wynikającym jedynie z potrzeby zróżnicowania ról społecznych oraz na nieformalnej, często opartej na tradycji, charyzmatycznej strukturze władzy – naturalny lider, przywódca. **Typ władzy** – **normatywna**.

Organizacja - celowa grupa społeczna, która funkcjonuje według pewnych reguł i zasad, współpracująca ze sobą – by osiągnąć określony cel. Istotą organizacji jest świadomość celów, zasad, reguł, misji, metod pracy, wartości itd. **Typ władzy** – **ekonomiczna**.

Instytucja - zorganizowany i utrwalony formalnie zespół działań ludzkich, zakładający istnienie zasady naczelnej (celu instytucji definiowanego przez np. państwo), personelu, norm, środków materialnych, funkcji i rzeczywistej działalności, nakierowany na zaspokojenie określonych potrzeb i/lub wymagań. **Typ władzy** – **przymusowa**.

OD ORGANIZACJI DO INSTYTUCJI

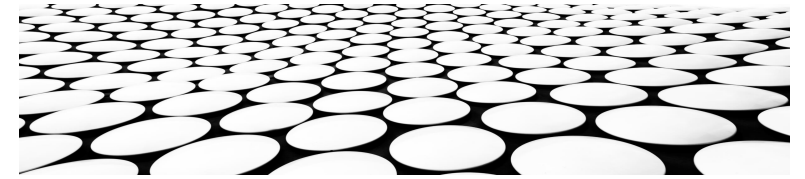

Typologie relacji władzy i podporządkowania - Etzioni

Rodzaj władzy	Zaangażowanie alienacyjne	Zaangażowanie kalkulacyjne	Zaangażowanie normatywne
Przymus	spójne	?	?
Ekonomiczna	?	spójne	?
Normatywna	?	?	spójne

OD ORGANIZACJI DO INSTYTUCJI

Jeśli instytucje są regułami gry, to organizacje (firmy) są graczami. North

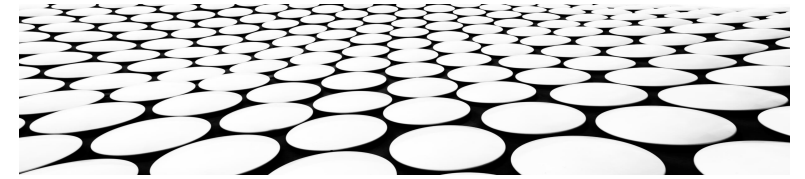
Instytucje a organizacje?

Cecha	Organizacje	Instytucje
Definicja	Grupa ludzi współpracujących w celu osiągnięcia określonych celów, zwykle formalnych, z jasno określoną strukturą i hierarchią.	Zbiór norm, zasad i praktyk społecznych, które regulują zachowania w określonych obszarach życia społecznego.
Charakter	Struktura z jasno określonymi rolami, zadaniami i celami.	Formalno-prawny zestaw zasad i reguł społecznych, które kształtują zachowania jednostek i grup w społeczeństwie.
Czas trwania	Czasowo ograniczona; może powstać, zmienić formę lub zaniknąć w miarę zmiany potrzeb lub celów.	Trwała i stabilna, często działająca przez pokolenia, odgrywa kluczową rolę w reprodukcji społecznej.
Cele	Osiąganie specyficznych, mierzalnych celów (np. zysk w firmie, wynik sportowy w klubie piłkarskim).	Regulowanie i stabilizowanie zachowań społecznych (np. ekonomia, edukacja, religia).
Kontrola	Kontrola wewnętrzna przez menedżerów, liderów, audytorów itp.	Kontrola przez skodyfikowane normy, przepisy prawne i urzędy.
Powiązanie	Ludzie mogą być członkami lub pracownikami organizacji i opuszczać ją w dowolnym momencie.	Jednostki są uczestnikami instytucji społecznych z racji bycia członkami społeczeństwa, np. w ramach rodziny czy systemu edukacji.

OD ORGANIZACJI DO INSTYTUCJI

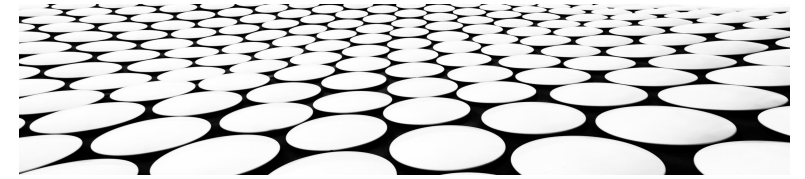
Instytucje – badania i nagrody Nobla (1/2)

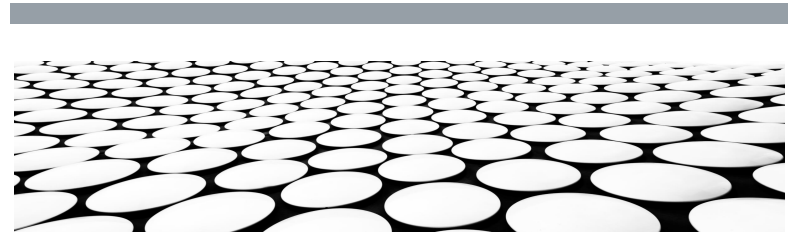
Autor	Temat i wyniki badań
Douglass C. North Nagroda Nobla w 1993	Rozwój gospodarczy zależy od jakości instytucji , które strukturyzują interakcje ekonomiczne. Podkreślał, że instytucje formalne (prawo, konstytucje) oraz nieformalne (normy społeczne, tradycje) determinują zachowanie podmiotów gospodarczych, co wpływa na ich wydajność.
Elinor Ostrom Nagroda Nobla w 2009.	Kwestia tzw. „ tragedia wspólnego pastwiska „ – nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych. Społeczności lokalne mogą skutecznie tworzyć i wdrażać reguły oddolne, które pomagają zarządzać zasobami wspólnymi bez konieczności interwencji państwa lub prywatyzacji.
Oliver E. Williamson Nagroda Nobla w 2009	Instytucje powstają w odpowiedzi na potrzeby minimalizacji kosztów transakcyjnych. Czy działalność gospodarcza powinna być prowadzona w ramach rynku (kontrakty) czy instytucji np. państwowych, zależy od tego, które rozwiązanie lepiej minimalizuje koszty transakcyjne .
Ronald H. Coase Nagroda Nobla w 1991	Jeśli koszty transakcyjne są zerowe , alokacja zasobów będzie efektywna bez względu na początkowy rozdział praw własności, ponieważ strony mogą swobodnie negocjować. Jednak w rzeczywistości koszty transakcyjne istnieją, co oznacza, że instytucje (np. systemy prawne) odgrywają kluczową rolę w poprawie efektywności gospodarowania zasobami.

OD ORGANIZACJI DO INSTYTUCJI

Instytucje – badania i nagrody Nobla (2/2)

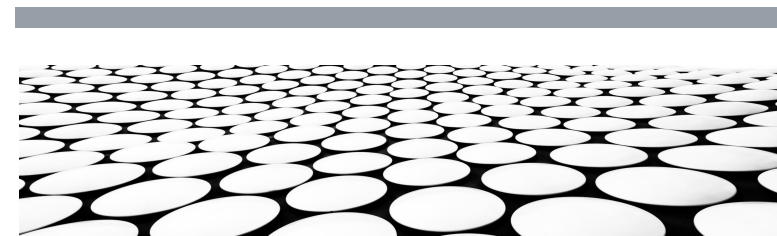
Autor	Temat i wyniki badań
<p>Daron Acemoglu (MIT), Simon Johnson (MIT) i James A. Robinson (Uniwersytet w Chicago)</p> <p>Nagroda Nobla w 2024</p>	<p>Co wpływa na dobrobyt gospodarczy krajów w dłuższej perspektywie?</p> <p>Kluczową rolę pełnią tzw. „instytucje inkluzywne”.</p> <p>Wpływu instytucji na dobrobyt polega na tym, że praca na rzecz wspierania demokracji i instytucji inkluzywnych (sprzyjających włączeniu społecznemu) jest ważnym sposobem na promowanie rozwoju gospodarczego, w tym innowacyjności.</p> <p>Badacze wykazali, że tam, gdzie kolonizatorzy się osiedlili i stworzyli instytucje (cywilizacja zachodnia), w długiej perspektywie nastąpił wyższy wzrost i rozwój niż w tych miejscach, gdzie tych instytucji nie stworzono”.</p>

Gdyby tylko nie te różne światy...

„Wojna światów” – jak uniknąć nieporozumień w projekcie?

Jak uniknąć nieporozumień w projekcie?

Jak firma powinna zarządzać projektem, który uwzględnia równocześnie specyfikę sektora prywatnego i publicznego równocześnie?

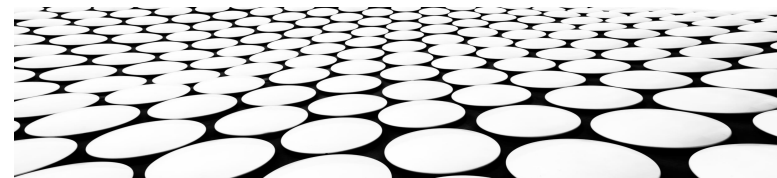
Marcin jako wieloletni kierownik projektów IT widział już nie jedno. W zasadzie niewiele sytuacji może go zaskoczyć w projektach, za które odpowiada. Z czasem, nawet zaczął dostrzegać wręcz oczywiste i przewidywalne zachowania wszystkich grup interesariuszy zaangażowanych w jego projekty. Prawie pełna rutyna, do momenty kiedy firma wdrożeniowa wygrała przetarg na wdrożenie systemu ERP na państwowej uczelni wyższej. No i się zaczęło... Czy naprawdę ma znaczenie to, kto w jakim pracuje sektorze?

1. Jak jest specyfika sektora publicznego?
2. Jak jest specyfika sektora prywatnego?
3. Jakie są główne podobieństwa?
4. Jakie są główne różnice?
5. Jakie są zagrożenia wynikające z różnic dla realizacji celów projektowych dla kierowników projektu?
6. Czy są wypracowane tzw. „dobre praktyki” w zakresie realizacji projektów publicznych przez firmy prywatne?

Czy można wypracować kompromis w projekcie, który uwzględnia równocześnie specyfikę sektora publicznego i prywatnego?

Jak uniknąć nieporozumień w projekcie?

Czy można wypracować kompromis w projekcie, który uwzględni równocześnie specyfikę sektora publicznego i prywatnego?

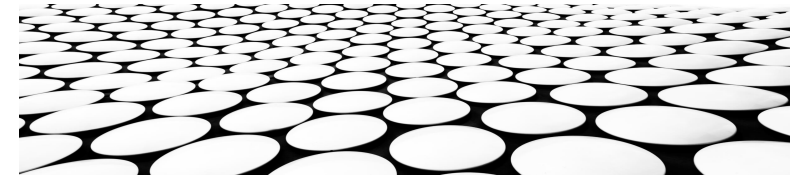
WNIOSKI	REKOMENDACJE

ROZWÓJ SPOŁECZNY A GOSPODARCZY

ROZWÓJ SPOŁECZNY A GOSPODARCZY

Zmiana z rozwój

Zmiana wyraża różnicę między dwoma lub więcej porównywalnymi stanami jakiegoś systemu (obiektu).

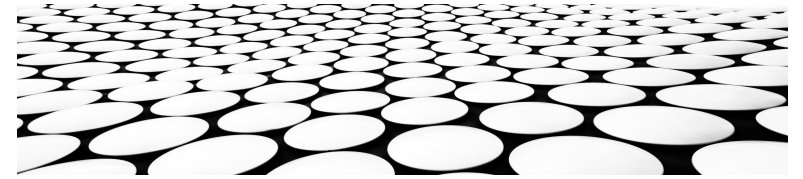
Rozwój natomiast oznacza występowanie zmian jakościowych, ocenianych pozytywnie z punktu widzenia celu, którego one dotyczą. W przypadku zmian ilościowych mówimy o wzroście (rozwój) lub degradacji (spadek).

Rozwój organizacji (wartości), odbywa się zawsze na dwóch poziomach zmian:

- 1. zmiany ilościowej**, tj. kapitał zakładowy, obrót, zysk, zatrudnienie, wielkość oferty, liczba klientów, wielkość pojedynczych transakcji czy liczba samym transakcji itd.;
- 2. zmiany jakościowej** - wymiar organizacyjny, kulturowy, technologiczny. Te dwa porządki które wyznaczają nam ostatecznie linię rozwojową badanej organizacji wzajemnie się przeplatają jak też wzajemnie się dopełniają umożliwiając dalszy jej rozwój.

ROZWÓJ SPOŁECZNY A GOSPODARCZY

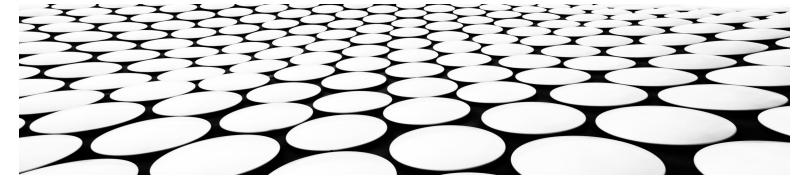

Rozwój społeczny

Rozwój społeczny (zmiana społeczna) koncentruje się na poprawie jakości życia ludzi i ich dobrobycie. Obejmuje takie aspekty jak:

- **Edukacja:** Dostęp do edukacji oraz jej jakość.
- **Zdrowie:** System opieki zdrowotnej i dostęp do usług medycznych.
- **Równość społeczna:** Walka z ubóstwem, nierównościami i marginalizacją grup społecznych.
- **Uczestnictwo obywatelskie:** Angażowanie ludzi w procesy demokratyczne i podejmowanie decyzji.

ROZWÓJ SPOŁECZNY A GOSPODARCZY

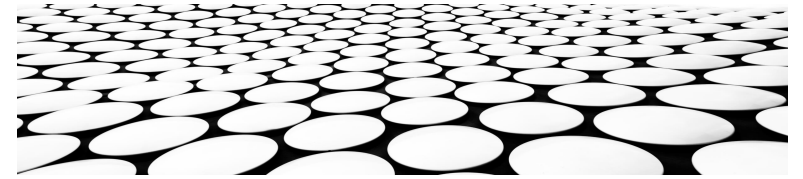
Rozwój gospodarczy

Rozwój gospodarczy odnosi się do wzrostu gospodarki danego kraju, mierzonego zazwyczaj poprzez wzrost produktu krajowego brutto (PKB), zatrudnienie, inwestycje i innowacje.

Kluczowe czynniki to:

- **Inwestycje w infrastrukturę:** Lepsze drogi, transport i technologie sprzyjają wzrostowi gospodarczemu.
- **Edukacja i umiejętności:** Wykształcona siła robocza zwiększa produktywność.
- **Stabilność polityczna:** Sprzyja inwestycjom i działalności gospodarczej.

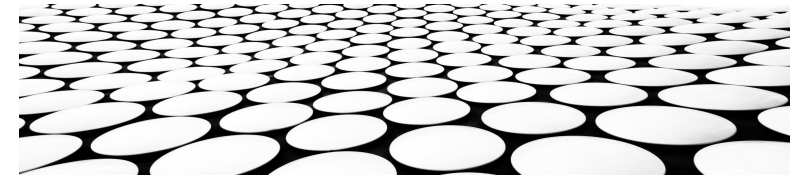
ROZWÓJ SPOŁECZNY A GOSPODARCZY

Związek między rozwojem społecznym a gospodarczym

- Rozwój gospodarczy może przyczynić się do poprawy warunków życia, ale nie zawsze prowadzi do równomiernych korzyści dla całego społeczeństwa.
- Wzrost gospodarczy może nie rozwiązać problemów społecznych, jeśli nie towarzyszy mu odpowiednia polityka społeczna.
- Z drugiej strony, rozwój społeczny, taki jak poprawa zdrowia i edukacji, może przyczynić się do wzrostu gospodarczego, ponieważ zdrowi i wykształceni obywatele są bardziej produktywni.
- Niestety, ekonomiści często nie dostrzegają społecznego wymiaru zmiany i rozwoju koncentrując się na ilościowej parametryzacji (PKB, poziom bezrobocia itd.). Zapominają o jakościowych miarach oceny, takich jak: wskaźnik jakości życia, bezpieczeństwo socjalne, dostęp do edukacji itd.

ROZWÓJ SPOŁECZNY A GOSPODARCZY

Rozwój społeczny w socjologii – dlaczego się społeczeństwa zmieniają, rozwijają?

Pespektywa	Charakterystyka
Teoria modernizacji	„Modernizacja jest procesem, w którym tradycyjne struktury społeczne są zastępowane przez bardziej złożone i zróżnicowane systemy.” (Rostow)
Teoria konfliktu	„Historia wszystkich dotychczasowych społeczeństw jest historią walki klas.” (Marx i Engels)
Teoria funkcjonalizmu	Spółeczeństwo jest systemem, którego części współpracują w celu utrzymania całości.” (Durkheim)
Teoria interakcjonizmu symbolicznego	„Ludzie działają na podstawie znaczeń, które mają dla nich rzeczy, a te znaczenia są tworzone w toku interakcji społecznych.” (Blumer)
Teoria systemów społecznych	„Spółeczeństwo jest systemem komunikacji, który rozwija się przez interakcje pomiędzy różnymi systemami.” (Luhmann)

Zmiana i rozwój w teorii organizacji

1. Zmiana organizacyjna jest zawsze procesem długim, czasochłonnym, obarczonym również bardzo dużą dawką negatywnych emocji...
2. Proces zmiany zawiera podobny schemat zachowań pracowników w odniesieniu do utraty poczucia stabilności, przewidywalności, rutyny, bezpieczeństwa itd.
3. Opisany w literaturze przedmiotu proces zmian w zakresie postaw i akceptowalnych wartości obejmuje pięć faz.
4. Proces przechodzenia od negacji do akceptacji wymaga jednak dużo czasu i cierpliwości.
5. Pozytywny odbiór zmiany nie jest też dziełem przypadku.

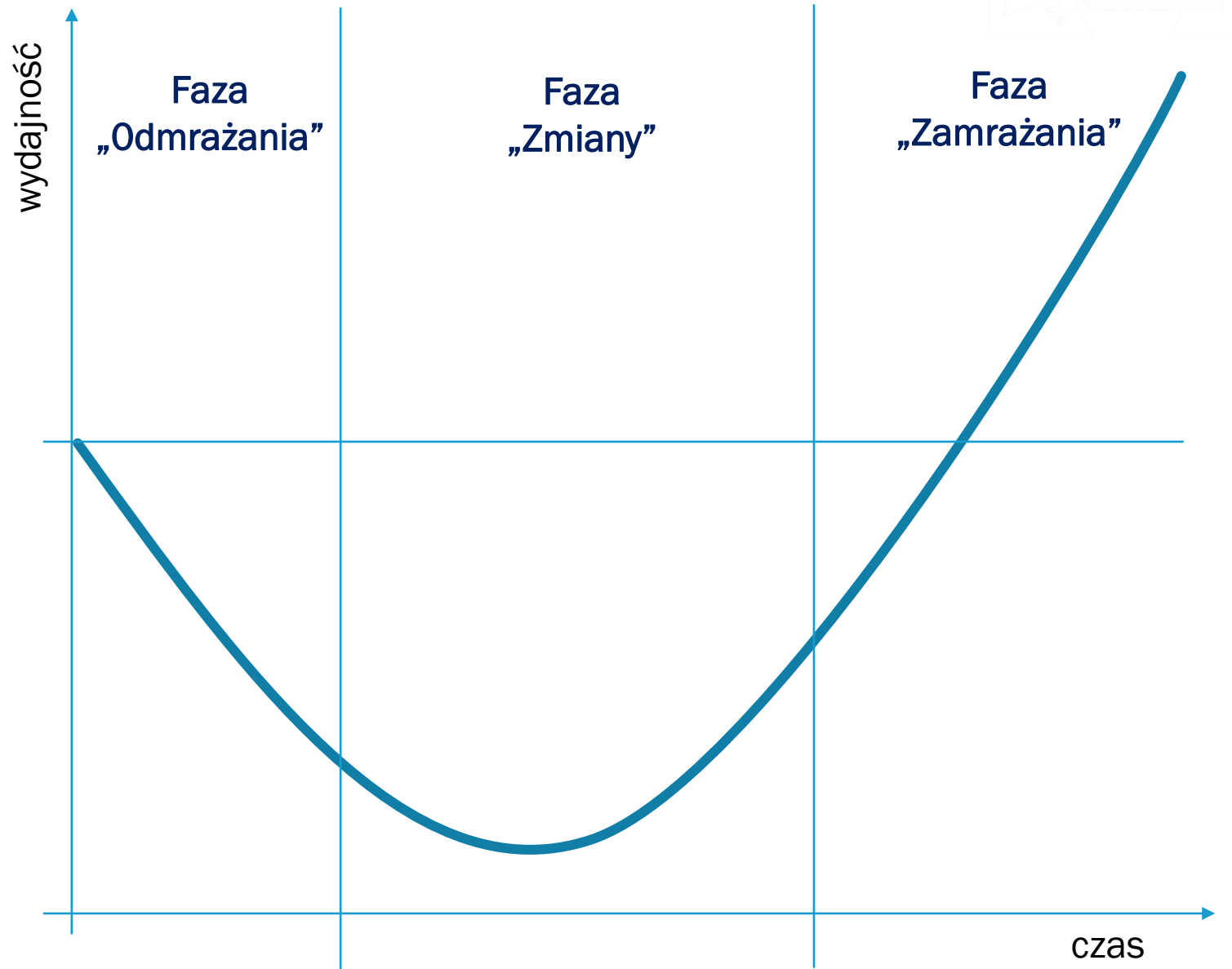
Wprowadzenie do Teorii

Zmiany Organizacyjnej

Model zmiany organizacyjnej

Kurta Lewina

Człowiek a proces zmiany

- 1. Negację** (*Denial*) – pracownicy „zderzając się” z nowym, nieznanym dla siebie systemem, doznają swoistego szoku. Jest to stan niedowierzania, zatrzymania się, próby szybkiego zrozumienia nowej sytuacji. Często pojawiają się takie określenia jak: „Czy na pewno będziemy pracować z tym nowym (w domyśle ‘złym’)?”; „To na pewno nie jest ostateczna decyzja”; „Jest to zapewne jakaś kolejna plotka, żart”.
- 2. Złość** (*Anger*) – pracownicy dokonując pierwszych ocen nowej sytuacji próbując odreagować przede wszystkim emocjonalnie poprzez takie stwierdzenia jak: „Stary system jest o wiele lepszy, dlaczego zatem mamy pracować na nowym?”; „Kto w ogóle podjął taką decyzję?”; „Nie mam mowy, nie będziemy pracować w ten sposób”; „Czy w ogóle, ktoś pytał się nas o zdanie?”.
- 3. Pertraktacje** (*Bargaining*) – świadomość nieodwracalności zmiany staje się faktem. Pracownicy próbują się mimo wszystko zaadoptować do nowej sytuacji poprzez wypracowanie najbardziej korzystnych relacji z nowym modelem, systemem pracy. Pojawiają się takie opinie typu: „musi być jakiś sposób na ten system”; „lepiej będzie się dogadać z szefem projektu”; „dobrze, będę pracował/ła dłużej ale tylko za dodatkowe wynagrodzenie”; „może warto zapisać się na dodatkowe szkolenie zamiast wykonywać regularne obowiązki”.

Człowiek a proces zmiany

5 FAZ

- 4. Depresja** (*Depression*) – Pracownicy rozumieją nie tylko to, że zmiana jest nieodwracalna, ale również niezwykle bolesna i uciążliwa z punktu widzenia dotychczasowych doświadczeń. Oznacza to postawę typu: „Tak źle jeszcze nigdy nie było”; „Może warto poszukać innej pracy”; „Tego się nigdy nie da dobrze nauczyć”; „A tak w ogóle, to wszystko nie ma sensu”.
- 4. Akceptacja** (*Acceptance*) – Stan depresji nie trwa jednak wiecznie. Niektórzy pracownicy, zazwyczaj przy wydatnym wsparciu osób konstruktywnie zaangażowanych w prace wdrożeniowe, bardzo powoli zaczynają dostrzegać również i pozytywne strony zmiany, wynikającej z posiadania nowego systemu w firmie.

Luddyści kontra maszyny

Ruch Luddystów

Szczegółnej uwagi wymaga przeanalizowanie tzw. „Fazy złości”.

Przypomina ona postawę XIX wieczny ruch społeczny **Luddystów** (Ned Ludd), którzy negując z pobudek ekonomicznych i aksjologicznych sens pracy z nowymi maszynami parowymi (np. krosna), po prostu je niszczyli.

Pojawienie się nowych technologii w ówczesnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej oznaczało dla całych grup zawodowych zmianę kulturowo-cywilizacyjną prowadzącą do degradacji w obszarze tradycyjnych więzi rodzinnych, statusu społecznego i ekonomicznego.

Współcześnie, możemy dostrzec podobne zachowanie niektórych grup pracowników, związków zawodowych ukierunkowane na całkowitą **negację procesu np. informatyzacji** wskazując na podobne negatywne reakcje społeczne („neoluddyzm cyfrowy”), np. w formie protestów przeciwko technologii 5G.

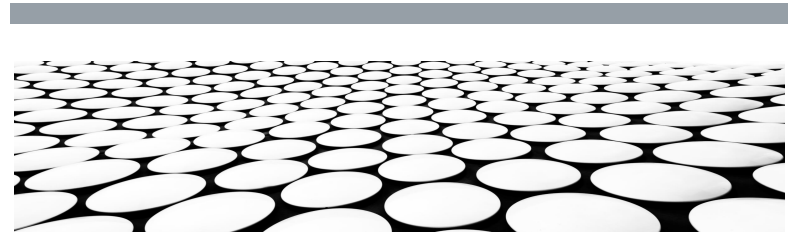
Luddyści - MANIFEST

Manifest Luddystów z Nottinghamshire

Pomni, że w myśl przywileju nadanego przez naszego Świętej pamięci Monarchę Karola II z Łaski Bożej króla Wielkiej Brytanii Francji i Irlandii tkaczom nadana jest wolność by niszczyć wszelkie ramy i inne urządzenia, które wytwarzają przędzę i inne artykuły w przewrotny i oszukańczy sposób, i by niszczyć wszelkie tkaniny & inne dobra, które zostały tak wytworzone.

(...)

My, tkacze, deklarujemy niniejszym wyżej wspomnianą Ustawę nieważną i niewyrołużącą skutków prawnych, gdyż to za pomocą tej ustawy niegodziwe i pozbawione zasad Osoby uzyskały możliwość budowy oszukańczych i przewrotnych Manufaktur, które doprowadzić mają do kompromitacji i Upadku naszej pomyślności i handlu.

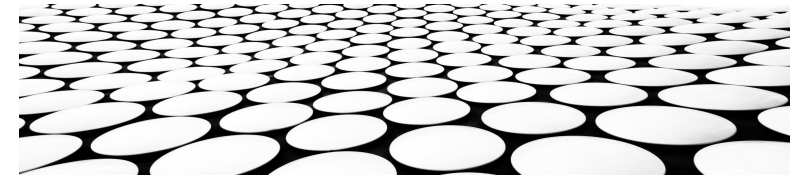

Gdyby tylko nie ci pracownicy...,

Jak powinien przebiegać proces zmian w firmie TradeRite Software, który uwzględnia pracowników i klientów firmy?

Czy tej firmie potrzebny jest sklep internetowy?

Jak TradeRite powinna wprowadzić na rynek swój nowy produkt, przyjazny dla Internetu oraz pracowników i klientów firmy?

Nie możemy sobie pozwolić na zrezygnowanie z elektronicznego handlu. Nasza obecna witryna jest nieskuteczna z jednego powodu: nie wyszliśmy poza etap broszury.

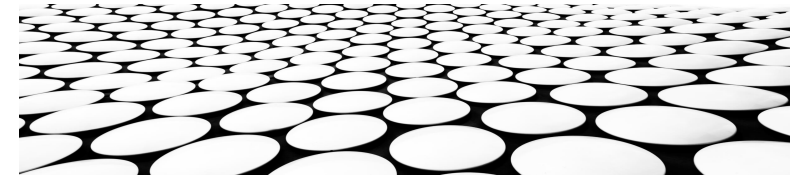
Jeżeli nie weźmiemy się poważnie do prowadzenia interesów online, klienci nie będą kupować naszych nowych produktów, a Stocknet przejmie nasze dochody!

Dlatego powinniśmy przekonać ludzi, że mamy rację, a nie ich zrażać!

Jak powinien zatem przebiegać proces zmian w firmie TradeRite Software, który uwzględnia pracowników i klientów firmy?

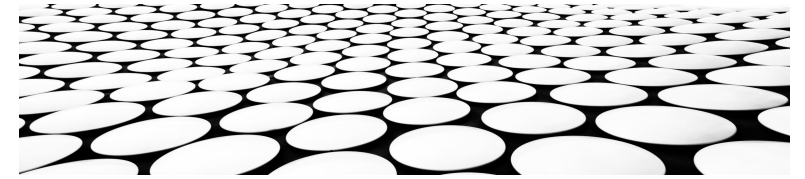
1. Czym zajmuje się firma TradeRite Software?
2. Jacy pracownicy są zatrudnieni w firmie TRS?
3. Czego dotyczy zmiana w firmie TRS?
4. Co jest powodem planowanej zmiany w firmie?
5. Jaka jest opinia zarządu a jak jest opinia pracowników dotycząca planowanej zmiany? Czy istnieje konsensus?
6. Czy i jakie są obawy zarządu / pracowników dotyczące zmiany? Czy mają one charakter rzeczowy czy też emocjonalny?
7. Jak oceniają zmianę klienci firmy? Czy zmiana dla nich jest bardziej szansą czy zagrożeniem?

Czy tej firmie potrzebny jest sklep internetowy?

Pytanie	Odpowiedź	Dowód (analiza treści)
Czego dotyczy zmiana w firmie TradeRite Software?		

Czy tej firmie potrzebny jest sklep internetowy?

Jak powinien przebiegać proces zmian w firmie TradeRite Software, który uwzględnia pracowników i klientów firmy?

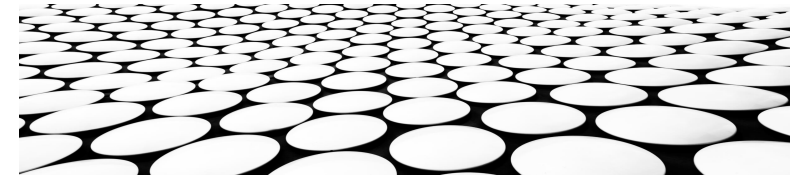
WNIOSKI	REKOMENDACJE

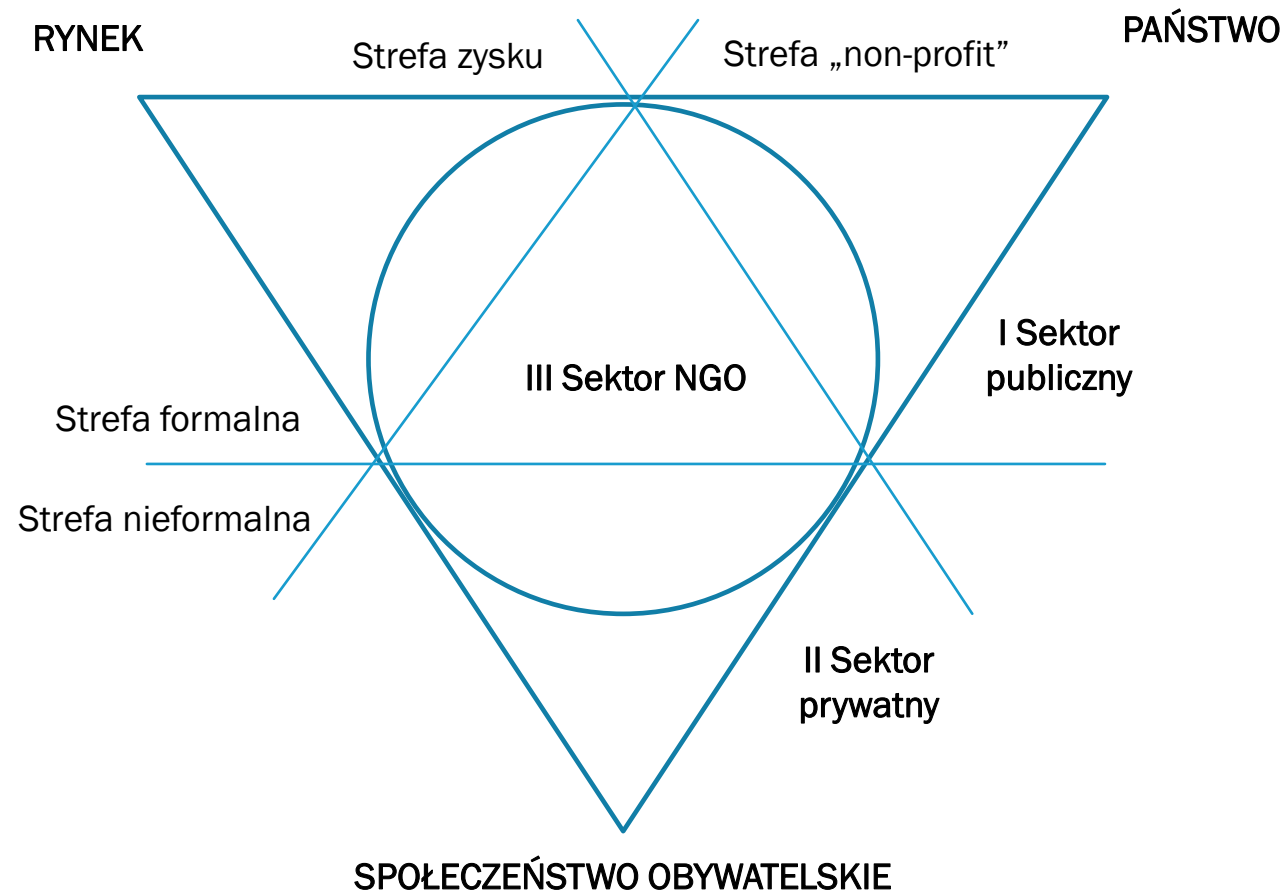
GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

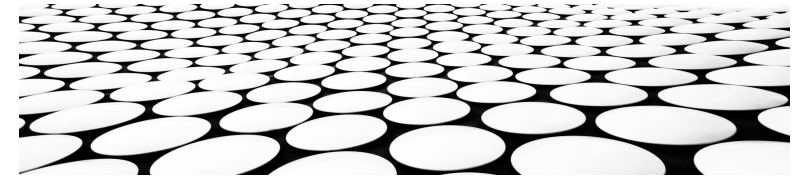
Jak pogodzić odmienne logiki funkcjonowania systemów? W kierunku ładu społecznego

Model
„Welfare Triangle”
[Abrahamson]

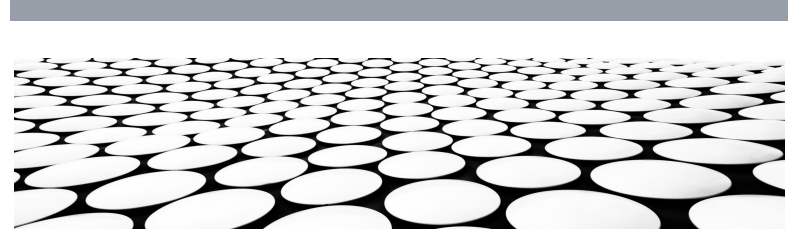
GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

Jak pogodzić odmienne logiki funkcjonowania systemów? W kierunku ładu społecznego

- Niemalże od zawsze zastanawiano się nad zbudowaniem najlepszego z możliwych systemów społeczno-ekonomicznych – tzw. „ład społeczny”.
- Wypracowano i wdrożono wiele, często skrajnych, rozwiązań, które w różnym stopniu wspierało rozwój społeczeństwa dobrobytu i powszechnego dobrostanu.
- Poprzez **ład społeczny** w socjologii rozumiemy stan, w którym społeczeństwo funkcjonuje w sposób zorganizowany, stabilny i harmonijny.
- Ład społeczny jest kluczowy dla funkcjonowania każdego społeczeństwa, ponieważ zapewnia warunki do współpracy, rozwoju i osiągnięcia wspólnych celów.
- W sytuacjach kryzysowych lub konfliktowych, ładu społecznego może brakować, co prowadzi do chaosu i destabilizacji.

GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

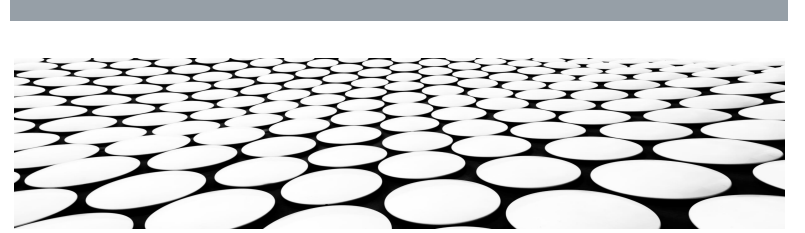

Jak pogodzić odmienne logiki funkcjonowania systemów? W kierunku ładu społecznego

- **Ład społeczny** obejmuje:

1. **Struktury społeczne:** Zestaw norm, wartości, instytucji i relacji, które regulują interakcje między jednostkami i grupami.
2. **Normy i wartości:** Wspólnie uznawane zasady, które kształtują zachowania jednostek oraz oczekiwania dotyczące ich działań.
3. **Interakcje społeczne:** Sposób, w jaki ludzie wchodzą w relacje, współpracują i rozwiązują konflikty.
4. **Stabilność i porządek:** Przemiany, które prowadzą do przewidywalności w działaniu jednostek oraz do zmniejszenia napięć społecznych.

GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

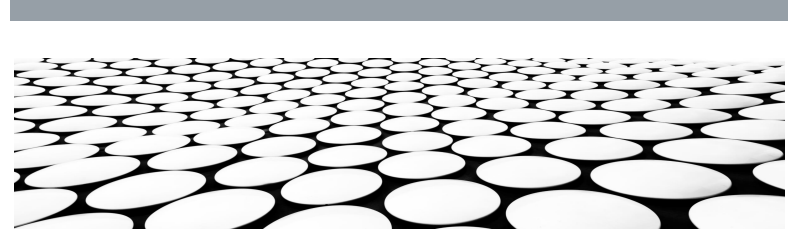
Jak pogodzić odmienne logiki funkcjonowania systemów? W kierunku ładu społecznego

- Modele ładu społecznego - przegląd:

Model liberalny (Adam Smith, John Stuart Mill, Friedrich Hayek)

- Opiera się na idei wolnego rynku i minimalnej interwencji państwa.
- Kładzie nacisk na indywidualizm, prawa jednostki oraz swobodę gospodarczą.
- Wspiera konkurencję jako mechanizm regulujący gospodarkę.

GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

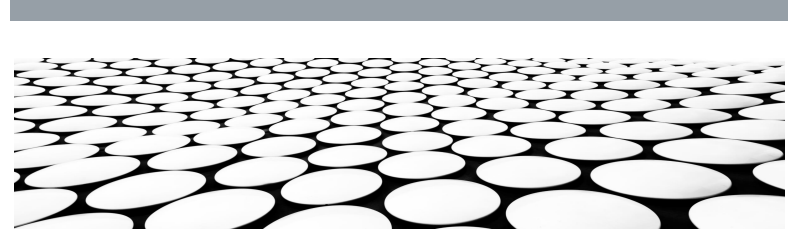
Jak pogodzić odmienne logiki funkcjonowania systemów? W kierunku ładu społecznego

- Modele ładu społecznego - przegląd:

Model socjalistyczne (Karl Marx, Friedrich Engels, Vladimir Lenin)

- Zakłada większą rolę państwa w gospodarce i dążenie do równości społecznej.
- Promuje redystrybucję dóbr oraz kolektywne podejście do produkcji.
- Często wiąże się z ograniczeniem własności prywatnej.

GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

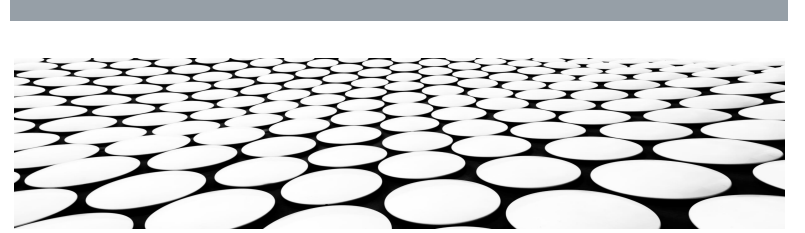
Jak pogodzić odmienne logiki funkcjonowania systemów? W kierunku ładu społecznego

- Modele ładu społecznego - przegląd:

Model mieszany (John Maynard Keynes, Amartya Sen)

- Łączy elementy zarówno liberalizmu, jak i socjalizmu.
- Przyznaje miejsce dla rynku, ale także dla regulacji i interwencji państwowych w celu zapewnienia sprawiedliwości społecznej.
- Celem jest zbalansowanie efektywności gospodarczej z równością społeczną.

GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

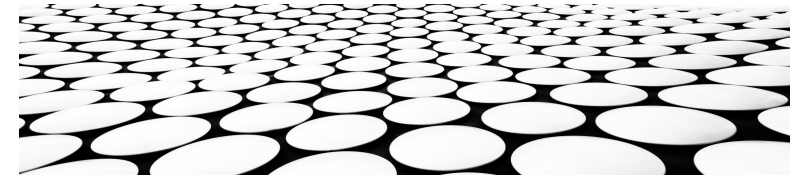
Jak pogodzić odmienne logiki funkcjonowania systemów? W kierunku ładu społecznego

- Modele ładu społecznego - przegląd:

Model wspólnotowy (Robert Putnam, Michael Walzer)

- Skupia się na znaczeniu wspólnot i relacji społecznych.
- Promuje lokalne inicjatywy oraz solidarność między członkami społeczności.
- Wartości takie jak zaufanie i współpraca są kluczowe dla tego modelu.

GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

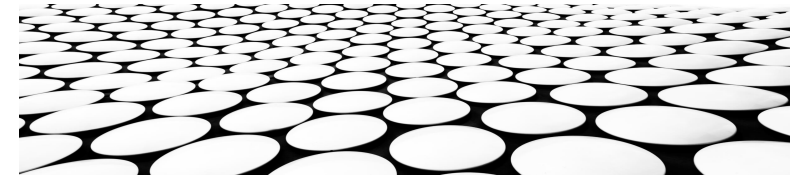
Jak pogodzić odmienne logiki funkcjonowania systemów? W kierunku ładu społecznego

- Modele ładu społecznego - przegląd:

Model zrównoważonego rozwoju (Elinor Ostrom, Herman Daly)

- Integruje aspekty ekologiczne, społeczne i gospodarcze.
- Kładzie nacisk na odpowiedzialność za środowisko oraz długoterminowe konsekwencje decyzji.
- Dąży do równowagi między potrzebami obecnych a przyszłych pokoleń.

GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

Jak pogodzić odmienne logiki funkcjonowania systemów? W kierunku ładu społecznego

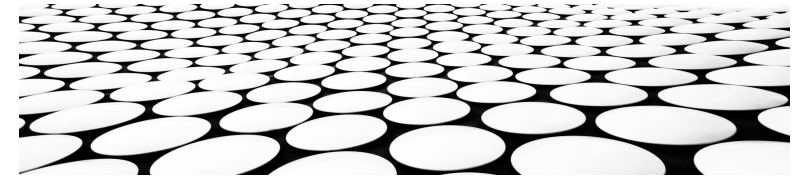
- Modele ładu społecznego - przegląd:

Model teorii społecznej kapitału (Pierre Bourdieu, James Coleman)

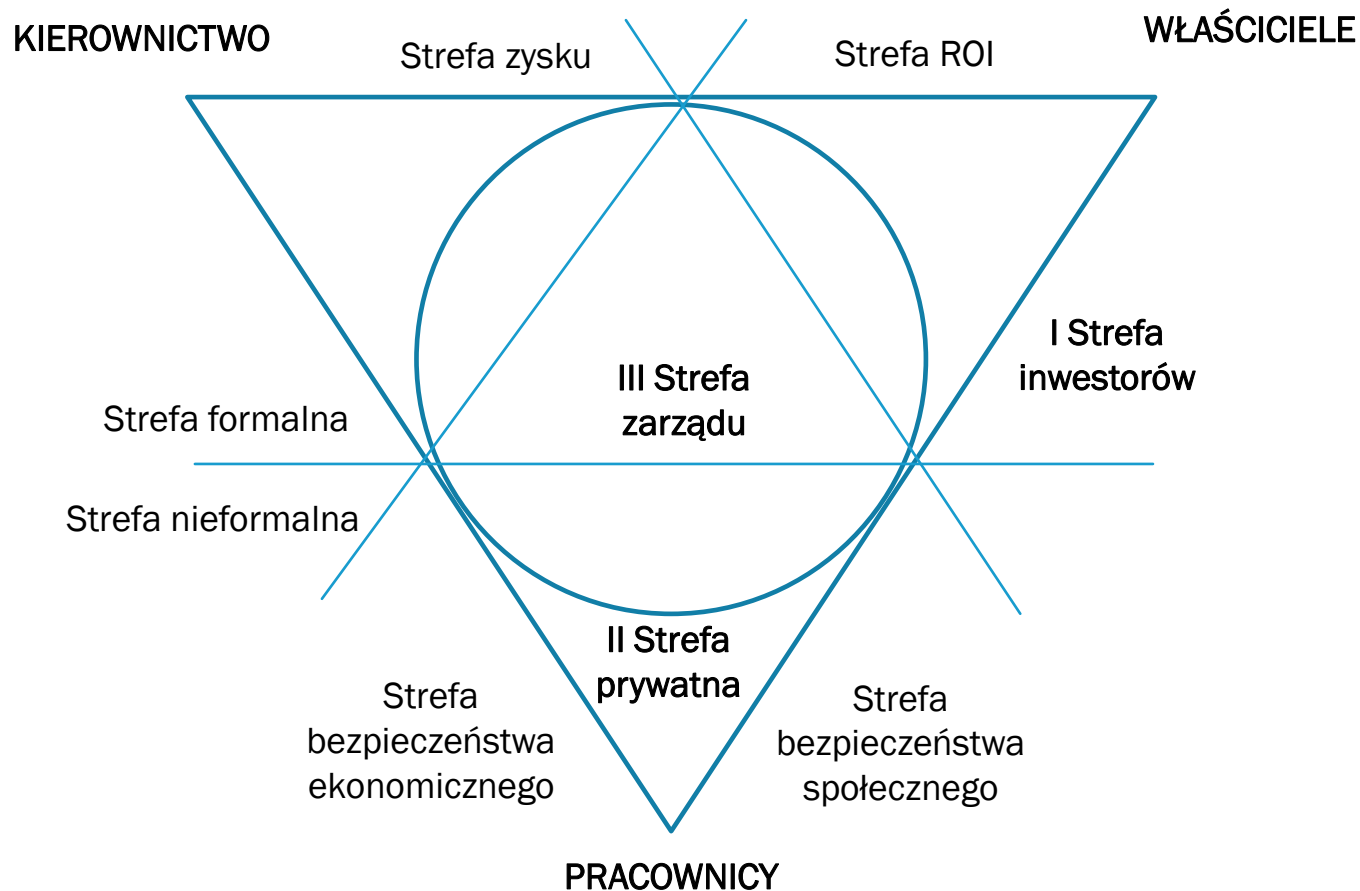
- Skupia się na wartościach, normach i sieciach społecznych, które ułatwiają współpracę i wymianę w społeczeństwie.
- Wysoki poziom społecznego kapitału sprzyja innowacyjności oraz wzrostowi gospodarczemu. Społeczności z silnymi sieciami współpracy są bardziej elastyczne i potrafią lepiej reagować na zmiany.
- Społeczny kapitał ułatwia dostęp do informacji, co jest istotne w kontekście podejmowania decyzji gospodarczych. Ludzie w zaufanych sieciach są bardziej skłonni dzielić się cennymi informacjami

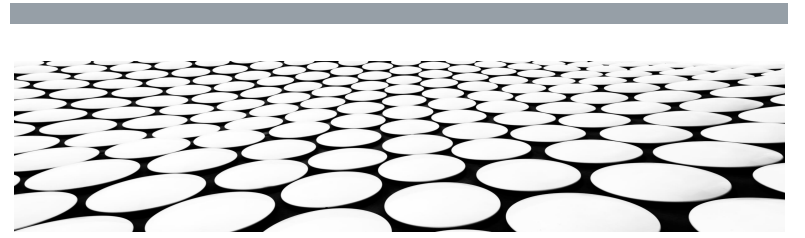
GOSPODARKA – PAŃSTWO - SPOŁECZEŃSTWO

W kierunku ładu społecznego w firmie

Model
„Welfare Triangle”
w organizacji
[Krupa]

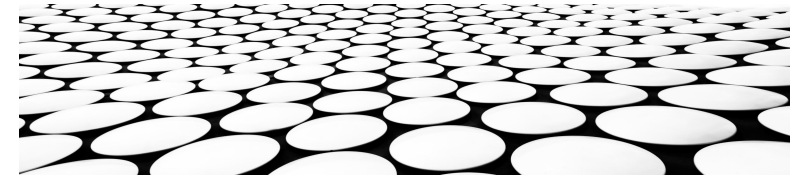

Gdyby tylko nie te interesy...

Czy przy pomocy Działu Zasobów Ludzkich można w firmie zbudować ład społeczny?

Czy firmie jest potrzeby Dział Zasobów Ludzkich?

Czy przy pomocy Działu Zasobów Ludzkich można w firmie zbudować ład społeczny?

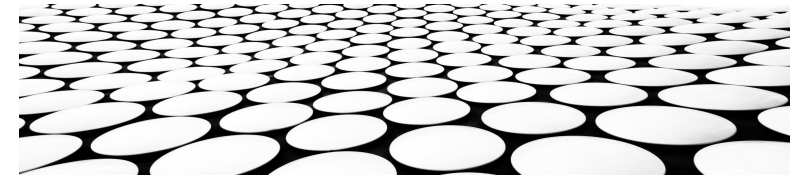
Nowy szef zasobów ludzkich próbował zrobić wszystko, żeby jego dział przestał być traktowany jak administracyjne peryferia.

Nie przyniosło to jednak skutku...

1. Na czym polega główny problem w zarządzaniu pracownikami w firmie Loft Securities?
2. Jakie są źródło tego problemu?
3. Jaka powinna być rola DZL w firmie w opinii szefa działu Robinsona?
4. Jakie metody Robinson wdrożył w zakresie zarządzania personelem w firmie?
5. Jaka jest rola i postawa zarządu firmy względem zmian jakie wprowadził Robinson?
6. Czy istnieje pomysł na wypracowanie właściwego konsensusu firmie w obszarze zarządzania personelem?

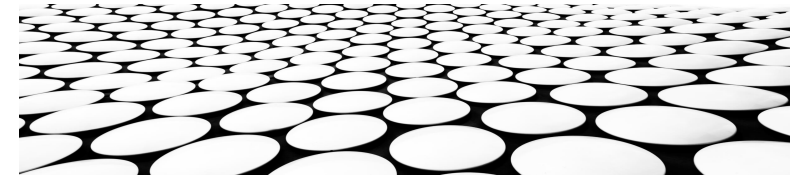
Dlaczego dział zasobów ludzkich nie cieszy się szacunkiem?

Czy firmie jest potrzeba Dział Zasobów Ludzkich?

Pytanie	Odpowiedź	Dowód (analiza treści)
Na czym polega główny problem w zarządzaniu pracownikami w firmie Loft Securities?		

Czy firmie jest potrzeby Dział Zasobów Ludzkich?

Czy przy pomocy Działu Zasobów Ludzkich można w firmie zbudować ład społeczny?

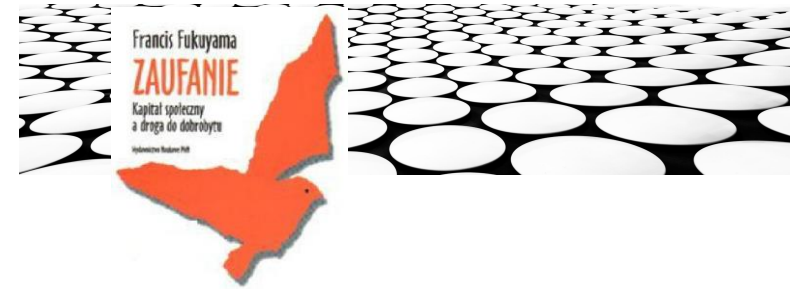
WNIOSKI	REKOMENDACJE

STOSUNKI PRACY: KONFLIKT-KOOPERACJA-GRA

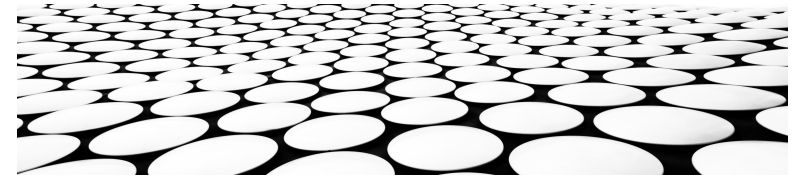
STOSUNKI PRACY: KONFLIKT-KOOPERACJA-GRA

Zaufanie. Kapitał społeczny a droga do dobrobytu. F. Fukuyama

- Zaufanie jest niezbędne dla efektywnego funkcjonowania instytucji społecznych i gospodarczych. Wyższy poziom zaufania w społeczeństwie prowadzi do większej współpracy i mniejszych kosztów transakcyjnych.
- Zaufanie jest integralną częścią kapitału społecznego, który obejmuje normy i sieci, które umożliwiają ludziom działać wspólnie. Społeczeństwa o silnym kapitale społecznym są bardziej zintegrowane i stabilne.
- Poziom zaufania w społeczeństwie jest często uwarunkowany kulturowo. Wartości, normy i tradycje mają znaczący wpływ na to, jak ludzie postrzegają innych i jak łatwo jest im zaufać.
- Wysoki poziom zaufania sprzyja rozwojowi gospodarczemu, ponieważ ułatwia współpracę między podmiotami, inwestycje oraz innowacje. Z kolei brak zaufania może prowadzić do korupcji i nieefektywności.
- Konflikty kulturowe oraz nierówności społeczne mogą osłabiać zaufanie w społeczności.

STOSUNKI PRACY: KONFLIKT-KOOPERACJA-GRA

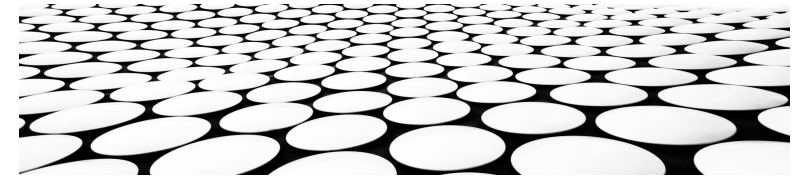
Jeśli partnerzy nie będą sobie ufać, obie strony będą jedynie pilnować, by wypełniać obowiązki wynikające z kontraktu. M. Skrobisz, BCC

Zarządzanie projektem jako gra oparta na wartościach

- Możemy przyjąć, że nie tyle przygotowanie i profesjonalizm wykonawcy i zamawiającego jest rozstrzygający o sukcesie projektu IT ile raczej **jakość relacji**, która zostaje ukształtowana w procesie realizacji zadań projektowych.
- Relacja oparta na wzajemnym zaufaniu lub jej brak jest zdecydowanie efektem swoistej interakcji społecznej, która zachodzi w wyniku realizacji różnych przedsięwzięć, projektów.
- Realizacja projektu „sensu stricte” ekonomicznego, technologicznego często wymaga pogłębionej refleksji o charakterze aksjologicznym.
- **Jedną z kluczowych wartości w biznesie jest ZAUFANIE!**

STOSUNKI PRACY: KONFLIKT-KOOPERACJA-GRA

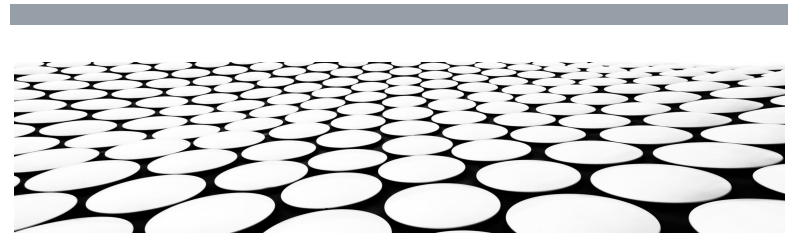

Macierz wyników w grze Mortona Deutscha

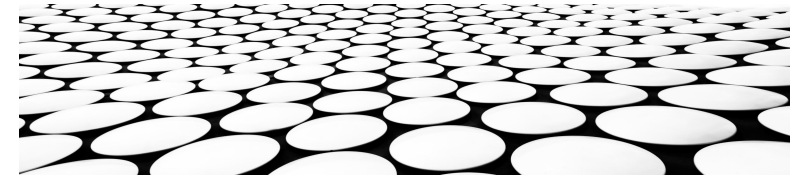
	Drugi gracz (WYKONAWCA)	
	Lojalność	Brak lojalności
Pierwszy gracz (ZAMAWIAJĄCY)	Zaufanie	A [9;9]
	Brak zaufania	C [10;-10]
		B [-10;10]
		D [-9;-9]

Gdyby tylko nie ten sukces...

Czy sukces może prowadzić do porażki?

Co dalej po zwolnieniach grupowych?

Czy sukces może prowadzić do porażki?

W domach towarowych Delarks obroty są niebotyczne, ceny akcji na Wall Street wzrosły, ale morale tych, którzy pozostali w firmie, sięgnęło dna.

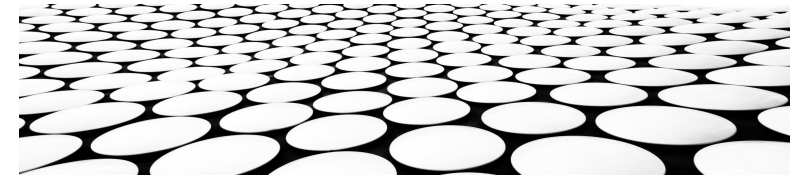
W sumie jest dobrze. Ale..., chyba nie do końca.

A tak w ogóle, co dalej po zwolnieniach grupowych?

Co dalej po zwolnieniach grupowych w firmie Delarks w zakresie wypracowania strategii rozwoju?

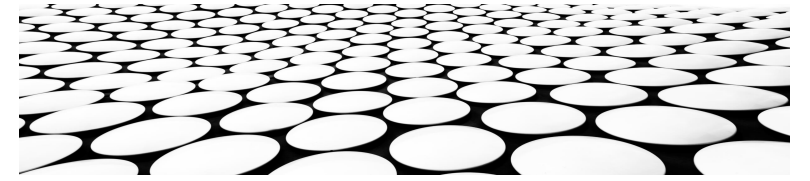
1. Na czym polega sukces firmy Delarks?
2. Dlaczego ludzie są mocno niezadowoleni? Dlaczego morale są bardzo niskie?
3. Jak spostrzega pracowników dyrektor naczelny Harry Denton?
4. Jak przeprowadzono zwolnienia w firmie?
5. Jaki wprowadzono nowy system wynagrodzeń? Jak go oceniają pracownicy?
6. Jakie próby naprawy nastrojów w firmie podejmował Denton? Czy były one skuteczne?
7. Jaki największy problem stoi przed Dentonem w zakresie poprawy nastrojów pracowników firmy Delarks?

Co dalej po zwolnieniach grupowych?

Pytanie	Odpowiedź	Dowód (analiza treści)
Na czym polega sukces firmy Delarks?		

Co dalej po zwolnieniach grupowych?

Co dalej po zwolnieniach grupowych w firmie Delarks w zakresie wypracowania strategii rozwoju?

WNIOSKI	REKOMENDACJE

PYTANIA?

